KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 21.9.2010
KOM(2010) 499 wersja ostateczna

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY

Sprawozdanie roczne w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 866/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. oraz skutków jego stosowania

SEK(2010) 1094

WPROWADZENIE

Rozporządzenie Rady (WE) 866/2004 w sprawie systemu na podstawie art. 2 Protokołu 10 do Aktu Przystąpienia[1] (zwane dalej rozporządzeniem w sprawie zielonej linii) weszło w życie w dniu 1 maja 2004 r. Rozporządzenie to określa, na jakich warunkach przepisy prawa UE stosują się do przepływu osób, towarów i usług przez linię oddzielającą obszary Republiki Cypryjskiej, na których faktyczną kontrolę sprawuje rząd, od tych, na których takiej kontroli nie sprawuje. W celu zapewnienia skuteczności tych zasad, ich stosowanie zostało również rozszerzone na obszar graniczny między tymi dwoma obszarami oraz na teren wschodniej strefy suwerennej Zjednoczonego Królestwa[2].

Niniejsze sprawozdanie obejmuje okres od dnia 1 maja 2009 r. do dnia 30 kwietnia 2010 r., a kolejne sprawozdanie obejmie okres od dnia 1 maja do 31 grudnia 2010 r., co ma na celu dostosowanie okresu sprawozdawczego do roku kalendarzowego (np. aby wykorzystywać roczne dane statystyczne). W okresie sprawozdawczym Komisja nie zaproponowała zmian do rozporządzenia ani nie podjęła nowych decyzji w zakresie środków wykonawczych.

Komisja prowadziła konstruktywny dialog dotyczący wdrażania rozporządzenia z odpowiednimi władzami Republiki Cypryjskiej i wschodniej strefy suwerennej na szczeblu grup roboczych.

1. RUCH OSOBOWY

1.1. Przekraczanie linii na przejściach granicznych

Omawiane rozporządzenie zapewnia stabilne ramy prawne dla swobodnego przepływu Cypryjczyków, innych obywateli UE oraz obywateli państw trzecich przekraczających zieloną linię na ustalonych przejściach granicznych. W porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił nieznaczny spadek liczby Greków i Turków Cypryjskich przekraczających zieloną linię. Według danych przekazanych przez Republikę Cypryjską w okresie sprawozdawczym 670 910 Greków cypryjskich (w poprzednim roku 730 310) w 175 671 pojazdach (w poprzednim roku 193 909) przekroczyło linię, przechodząc z obszarów znajdujących się pod kontrolą rządu na tereny północnej część Cypru, a 1 185 073 Turków cypryjskich (w poprzednim roku 1 287 126) w 424 537 pojazdach (w poprzednim roku 451,334) przekroczyło linię, przechodząc z terenów północnej część Cypru na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu[3]. Jednocześnie o 66 % wzrosła liczba obywateli UE spoza Cypru oraz obywateli państw trzecich przekraczających zieloną linię. Według danych przekazanych policję Republiki Cypryjskiej (zwaną dalej: CYPOL) w okresie sprawozdawczym liczba obywateli UE spoza Cypru oraz obywateli państw trzecich przekraczających zieloną linię wyniosła 1 228 880 (w poprzednim roku 739 097). 72 % z nich (889 081 osób) przekroczyło zieloną linię na przejściu granicznym dla pieszych na ulicy Ledra, które otwarto w kwietniu

---

1 Dz.U. L 161 z 30.4.2004, s. 128. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem Rady (WE) nr 587/2008 (Dz.U. L 163 z 24.6.2008, s. 1), zwane rozporządzeniem w sprawie zielonej linii.

2 Zob. motyw 3 rozporządzenia w sprawie zielonej linii.

3 Władze Republiki Cypryjskiej nie prowadzą żadnej ewidencji liczby Greków cypryjskich powracających na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu cypryjskiego, ani liczby Turków cypryjskich powracających na północną część wyspy (zob. załącznik VII).

2008 r. W okresie sprawozdawczym z przejścia granicznego na ulicy Ledra korzystała większość obywateli spoza Cypru (najczęściej turyści) przekraczających zieloną linię.

Dane te w większości zgadzają się z danymi otrzymanymi od społeczności Turków cypryjskich, z których wynika, że 630 116 Greków cypryjskich w 202 352 pojazdach przekroczyło linię, przechodząc z obszarów znajdujących się pod kontrolą rządu cypryjskiego na tereny północnej część Cypru, a 1 489 466 Turków cypryjskich w 564 791 pojazdach przekroczyło linię, przechodząc z północnej części Cypru na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu cypryjskiego.

Wyżej wspomniane dane CYPOL nie obejmują jednak osób i pojazdów przekraczających linię na przejściach granicznych w *Pergamos* i *Strovilii*, przechodzących z północnej części Cypru na teren wschodniej strefy suwerennej[4]. Władze wschodniej strefy suwerennej nie prowadzą statystyk dotyczących tych dwóch przejść granicznych, niemniej szacują, na podstawie informacji pochodzących od Turków cypryjskich, że linię przekroczyło 97 395 Greków cypryjskich, przechodząc na teren północnej części Cypru, a 556 382 Turków cypryjskich przeszło na teren wschodniej strefy suwerennej. Dane nie wskazują, czy Turcy cypryjscy przemieszczali się dalej ze wschodniej strefy suwerennej na obszary kontrolowane przez rząd.

Liczba funkcjonariuszy CYPOL pracujących bezpośrednio na przejściach granicznych zmniejszyła się z 67 osób w 2008 r. do 63 osób w 2009 r. i 59 osób w 2010 r. Nie odnotowano poważnych incydentów w powszednim ruchu na przejściach granicznych.

1.2. Nielegalna migracja przez zieloną linię i azyl

Dane CYPOL obejmujące okres od maja 2009 r. do kwietnia 2010 r. wskazują 54 % spadek nielegalnej migracji przez zieloną linię z północnej części Cypru na obszary kontrolowane przez rząd. Na obszarach kontrolowanych przez rząd zatrzymano 2 546 nielegalnych migrantów (liczba ta nie obejmuje osób, którym odmówiono przekroczenia zielonej linii na przejściach granicznych), a w poprzednim okresie sprawozdawczym liczba ta wynosiła 5 560. 11 osób przedostało się na obszar kontrolowany przez rząd bezpośrednio, a 16 osób poprzez teren wschodniej strefy suwerennej, co zwiększa całkowitą liczbę zatrzymanych nielegalnych migrantów do 2 573. Według CYPOL możliwą przyczyną spadku nielegalnej migracji jest zmniejszenie perspektyw zatrudnienia w związku z kryzysem gospodarczym na Cyprze. Większość zatrzymanych nielegalnych migrantów to obywatele Syrii, Iranu, Gruzji, Pakistanu, Bangladeszu, Republiki Mołdowy[5] oraz okupowanych terytoriów palestyńskich (załącznik VIII). Nielegalni migranci są zazwyczaj zatrzymywani podczas kontroli prowadzonych wzdłuż zielonej linii oraz na lotniskach, gdy starają się opuścić Cypr. Obywatele państw trzecich starający się uzyskać ochronę międzynarodową zazwyczaj ujawniają się na posterunkach policji przy składaniu wniosku o azyl.

Przy określaniu sposobu wejścia na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu cypryjska policja opierała się na tych samych kryteriach, co w poprzednich latach, wykorzystując głównie dokumenty (wizy, stemple stawiane w paszportach przez Turcję lub „wizy" i „dokumenty pobytowe" wydawane przez „Turecką Republikę Cypru Północnego" przy okazji

---

[4] Rozporządzenie w sprawie zielonej linii nie nakłada obowiązku sprawozdawczego w odniesieniu do ruchu przez te przejścia.

[5] Zwanej dalej Mołdową.

wjazdu lub wyjazdu), oświadczenia składane przez samych imigrantów oraz inne dowody, jak gazety społeczności Turków cypryjskich oraz tureckie banknoty.

1 311 osób wystąpiło o azyl w Republice Cypryjskiej. Nowe procedury azylowe pozwoliły skrócić proces rozpatrywania wniosków o azyl z sześciu do trzech miesięcy. Niezależnie od tego żadnej z osób, które przedostały się w okresie sprawozdawczym na obszary kontrolowane przez rząd, nie przyznano statusu uchodźcy[6].

Większość nielegalnych migrantów przybywa na tereny kontrolowane przez rząd przez Turcję i północną część Cypru (cztery linie lotnicze z 11 lotnisk w Turcji; promy z czterech portów w Turcji do Kyrenii i Famagusty). CYPOL odnotował również przypadki migrantów przybywających do Republiki Cypryjskiej na kutrach rybackich oraz łodziach motorowych (wg doniesień opłata za taki przejazd pobierana przez przemytników wynosi do 2000 EUR).

Według informacji otrzymanych od społeczności Turków cypryjskich w północnej części Cypru zatrzymano 72 nielegalnych imigrantów z Syrii. Dwóm obywatelom Syrii odmówiono na przejściach granicznych zezwolenia na przekroczenie zielonej linii i wejścia na teren północnej części Cypru. W okresie sprawozdawczym z północnej części Cypru „deportowano" 619 osób[7].

Prom z Latakii (Syria) do Famagusty kursował nieregularnie, tj. między 15 kwietnia a 4 października 2009 r. przeprawa miała miejsce 16 razy. W okresie tym ok. 1 600 osób (75 % z nich to obywatele Syrii) skorzystało z niej w celu wjazdu na teren północnej części Cypru z pominięciem tranzytu przez Turcję. Władze Republiki Cypryjskiej podejrzewają, że w rzeczywistości z tej drogi wjazdu skorzystała większa liczba imigrantów. Połączenie promowe wznowiono w czerwcu 2010 r. Władze Republiki Cypryjskiej niezmiennie apelowały do rządu Syrii o zamknięcie połączenia, ponieważ działalność portu w Famaguście została uznana przez rząd Republiki Cypryjskiej za niezgodną z prawem.

Nie ma szczegółowych danych dotyczących liczby osób zawróconych z przejść granicznych, ale zdaniem CYPOL w okresie sprawozdawczym było to 2 000 osób.

Wspólnota Turków cypryjskich i Republika Cypryjska nie prowadzą bezpośredniej współpracy w zakresie działań policyjnych i imigracyjnych, ale obie strony spotykają się w ramach obejmującego obie społeczności komitetu technicznego ds. przestępstw i spraw karnych działającego pod egidą ONZ, którego biuro znajduje się w strefie buforowej na lotnisku w Nikozji. Stanowi to mechanizm wymiany informacji oraz wspólnych inicjatyw w zakresie przestępczości i spraw karnych. W okresie sprawozdawczym poprowadzono wspólnie jedną sprawę.

W ocenie CYPOL współpraca z właściwymi jednostkami rządowymi oraz władzami wschodniej strefy suwerennej przebiega bardzo dobrze. W wyniku inspekcji pracy prowadzonych wspólnie z Ministerstwem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wykryto 316 przypadków nielegalnego zatrudnienia.

Departament ds. Cudzoziemców i Imigracji CYPOL zatrudnia 315 funkcjonariuszy policji, którzy dysponują 36 pojazdami. Ponadto do wykonywania lotów patrolowych służą dwa

---

[6] Kilka osób, które dostały się na tereny kontrolowane przez rząd w okresie objętym poprzednim sprawozdaniem uzyskało status uchodźcy w bieżącym okresie sprawozdawczym.

[7] Turcja 351, Syria: 104, Mołdowa: 57, Iran: 12, Nigeria: 10

znajdujące się w gotowości helikoptery. Przejścia graniczne wyposażone są w aparaturę wykorzystującą promienie ultrafioletowe, połączenia z centralnymi rządowymi bazami danych (np. „Stop-Listą", rejestrem cywilnym, rejestrem pojazdów itd.) oraz podłączenie do intranetu CYPOL i Internetu.

Operacje kontroli wzdłuż zielonej linii obejmują stałe patrole powietrzne i naziemne w dzień i w nocy. Patrole naziemne (zmotoryzowane i piesze) prowadzone są przez funkcjonariuszy policji lokalnych komisariatów właściwych na terenach w pobliżu zielonej linii[8]. Ponadto linia jest codziennie patrolowana przez funkcjonariuszy z Departamentu ds. Cudzoziemców i Imigracji CYPOL oraz oddziałów CYPOL. Specjalny oddział CYPOL z wydziału policji w Larnace jest stale obecny w szczególnie narażonej okolicy miejscowości Pergamos i Pyla (zob. poniżej w części poświęconej wschodniej strefie suwerennej). Jednostka powietrzna CYPOL odbyła w okresie sprawozdawczym ok. 115 godzin lotów patrolowych nad zieloną linią. Patrole naziemne i powietrzne są koordynowane z siedziby głównej CYPOL.

Ponieważ zielona linia nie ma statusu granicy zewnętrznej zakup sprzętu nie kwalifikuje się do finansowania w ramach Funduszu Granic Zewnętrznych[9]. Niezależnie od tego pracownicy CYPOL biorą udział we wszystkich programach szkoleniowych organizowanych przez FRONTEX[10] (np. na temat wykrywania sfałszowanych dokumentów osobistych).

Wschodnia strefa suwerenna

Ogólnie rzecz biorąc w okresie sprawozdawczym nielegalna imigracja przez wschodnią strefę suwerenną uległa zmniejszeniu. Zdaniem funkcjonariuszy z wschodniej strefy suwerennej współpraca między Republiką Cypryjską a Wydziałem Ceł i Imigracji wschodniej strefy suwerennej układa się doskonale. W okresie sprawozdawczym odmówiono przejścia 1 174 osobom, z których większość stanowili obywatele Turcji. Wśród innych cudzoziemców znajdowali się turyści z USA, Australii, Iranu, Rosji, Izraela, Białorusi i Serbii, którzy wjechali przez lotnisko Tymbou/Ercan w północnej części Cypru i nie znali zasad wjazdu na teren Republiki Cypryjskiej[11].

Na terenie wschodniej strefy suwerennej zatrzymano ogółem 17 nielegalnych imigrantów, z których sześciu wjechało na teren kontrolowany przez rząd legalnie, ale pozostało na nim po utracie ważności posiadanych wiz[12]. Pozostałe 11 osób wjechało na wyspę przez tereny północne i przekroczyło zieloną linię nielegalnie[13]. Cztery z nich dotarły się na teren północnej części Cypru przez lotnisko Tymbou/Ercan.

Aby zapobiegać nielegalnej migracji w oddaleniu od przejść granicznych policja wschodniej strefy suwerennej prowadzi wyrywkowe patrole w oparciu o ocenę ryzyka i dane wywiadowcze. Oprócz nich tereny patrolowane są przez Wydział Celny wschodniej strefy suwerennej oraz wojsko. Wydział Celny wschodniej strefy suwerennej posiada obecnie około

---

8 Czas spędzony przez funkcjonariuszy lokalnych komisariatów policji na naziemnym patrolowaniu zielonej linii wynosi ok. 120 osobogodzin na dobę.

9 Decyzja nr 574/2007/WE Parlamentu Europejskiego i ustanawiająca Fundusz Granic Zewnętrznych na lata 2007–2013 jako część programu ogólnego „Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi" (Dz.U. L 144 z 6.6.2007, s.22).

10 Europejska Agencja Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach.

11 Turcja: 958, USA: 38, Australia: 31, Iran: 27, Rosja: 14, Izrael: 12, Białoruś: 12, Serbia: 10.

12 Egipt: 2, Syria:1, Nepal: 2, Chiny: 1.

13 Palestyna: 4, Syria: 2, Irak: 3, Egipt:1, Indie: 1.

40 osób personelu pracujących w systemie zmianowym 24/7 przez 365 dni w roku, aby objąć dwa oficjalne przejścia graniczne w Pergamos i Strovilii.

W okresie od 1 maja 2009 r. do 31 marca 2010 r. przeprowadzono 385 patroli na obszarze wschodniej strefy suwerennej wzdłuż zielonej linii. Zazwyczaj patrole przeprowadza się kilka razy dziennie. Wydział Celny wschodniej strefy suwerennej posiada sprzęt obrazujący (kamery, urządzenia nagrywające, nieoznakowane samochody), który pozwala wykrywać ruch przez zieloną linię. Sprzęt ten wykorzystuje się regularnie w wielu miejscach, w których ryzyko nielegalnego przekraczania granicy jest wysokie. Dostępny jest również sprzęt umożliwiający wykrywanie śladów narkotyków lub materiałów wybuchowych. Na przejściach granicznych wykorzystuje się również psy wyszkolone w poszukiwaniu narkotyków. Przejścia graniczne wyposażone są w czytniki paszportów z promieniami ultrafioletowymi.

Szczególnie trudno jest kontrolować szereg nieformalnych przejść znajdujących się w wiosce *Pergamos* lub w jej okolicach (wioska ta leży częściowo we wschodniej strefie suwerennej, a częściowo w północnej części Cypru), z których korzystają lokalni mieszkańcy i rolnicy. Jak wspomniano w poprzednich sprawozdaniach te nieformalne „przejścia" pozostają nierozwiązanym problemem. Wschodnia strefa suwerenna powinna pilnie zająć się tą kwestią, zgodnie z art. 5 ust. 2 protokołu nr 3 do aktu przystąpienia z 2003 r.[14]

2. PRZEPŁYW TOWARÓW

2.1. Wartość wymiany handlowej

Zgodnie z art. 8 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1480/2004[15] Izba Handlowa Turków Cypryjskich oraz władze Republiki Cypryjskiej przekazywały Komisji co miesiąc dane dotyczące rodzaju, ilości oraz wartości towarów, dla których wystawiono dokumenty towarzyszące. Sprawozdania każdej ze stron uwzględniały towary wwiezione na obszary, na których faktyczną kontrolę sprawuje rząd Republiki Cypryjskiej, przez przejścia graniczne *Pergamos* i *Strovilia*, znajdujące się pod zwierzchnictwem władz wschodniej strefy suwerennej.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od Izby Handlowej Turków Cypryjskich łączna wartość towarów, dla których w okresie sprawozdawczym wystawiono dokumenty towarzyszące, wyniosła 6 267 082 EUR, natomiast wartość towarów będących faktycznym przedmiotem wymiany handlowej zamknęła się w kwocie około 5 579 720 EUR[16].

Zgodnie ze sprawozdaniami przedłożonymi przez władze Republiki Cypryjskiej łączna wartość handlowa towarów, które faktycznie przemieszczono przez zieloną linię, zmniejszyła się o 16,8 % (tj. o 878 702 EUR) i wyniosła 5 232 328 EUR[17], w porównaniu z 6 111 030 EUR z poprzedniego okresu sprawozdawczego, co spowodowane było głównie znacznym spadkiem wymiany handlowej dotyczącej ziemniaków. W poprzednich okresach sprawozdawczych od 2007 r. ziemniaki były najważniejszym elementem wymiany handlowej przez zieloną linię (stanowiąc ok. 30 % całkowitej wymiany handlowej). Tymczasem w

---

14 Dz.U. L 236 z 23.9.2003, s. 940.

15 Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1480/2004 z dnia 10 sierpnia 2004 r., Dz.U. L 272 z 20.8.2004, s. 3.

16 Zob. załączniki I, II i III do niniejszego sprawozdania.

17 0,09 % całkowitego przywozu Republiki Cypryjskiej (5 654 mln EUR w 2009 r., źródło: Urząd Statystyczny na Cyprze).

trakcie omawianego okresu sprawozdawczego zmniejszyła się ona o 14 % wskutek problemów pogodowych oraz braku dostępności certyfikowanych sadzeniaków na drugi zbiór.

Najwyższe obroty handlowe osiągnięto w maju i czerwcu 2009 r. (726 836 EUR i 891 830 EUR), kiedy to głównym przedmiotem obrotu były sadzeniaki z pierwszego zbioru, stanowiąc odpowiednio 40 % i 47 % miesięcznej wymiany handlowej. W sierpniu wysokość obrotów gwałtownie spadła do poziomu 342 033 EUR, a do kwietnia 2010 r. wahała się pomiędzy 240 000 EUR i 480 000 EUR.

Chociaż handel z obszarów podlegających kontroli rządu cypryjskiego do północnej części Cypru nie jest objęty zakresem stosowania rozporządzenia w sprawie zielonej linii, można zauważyć, że według danych liczbowych cypryjskiej Izby Handlowo-Przemysłowej jego wartość w okresie sprawozdawczym zmniejszyła się z 1 095 060 EUR do 708 196 EUR. Wynika z tego, że handel z obszarów podlegających kontroli rządu cypryjskiego do północnej części Cypru odpowiada 13,5 % wymiany handlowej odbywającej się w przeciwnym kierunku (w poprzednim okresie sprawozdawczym odsetek ten wynosił 17,9 %). Szacuje się, że Turcy cypryjscy zakupili w 2009 r. na terenach kontrolowanych przez rząd w sektorze hurtowym i detalicznym towary o wartości 43 mln EUR i przenieśli je na teren północnej części Cypru w bagażu osobistym. Taką samą sumę wydali Grecy cypryjscy w sektorze hurtowym i detalicznym w północnej części Cypru[18].

Wspólnota Turków cypryjskich nadal stosuje system handlu, który w zasadzie stanowi „lustrzane odbicie" ograniczeń przewidzianych przez rozporządzenie w sprawie zielonej linii. System ten nie zawsze jest jednak spójnie egzekwowany, co utrudnia ustanowienie trwałych stosunków handlowych. Jako powód Turcy cypryjscy otwarcie podają ochronę gospodarki lokalnej. Wielokrotnie handlowcom należącym do wspólnoty Greków cypryjskich nie zezwolono na przewiezienie towarów przez zieloną linę na teren północnej części Cypru. Komisja dowiedziała się o protestach przeciwko takiemu traktowaniu za pośrednictwem Cypryjskiej Izby Handlowo-Przemysłowej.

2.2. Rodzaje towarów

W okresie od maja 2009 r. do kwietnia 2010 r. najczęstszym przedmiotem wymiany handlowej były artykuły z kamienia, takie jak marmur, cegły i kamienie, a następnie warzywa, świeże ryby oraz materiały budowlane[19]. Handel świeżymi rybami, który wprowadzono dopiero w poprzednim okresie sprawozdawczym, zwiększył się prawie o 150 %: z 307 000 EUR do 760 000 EUR.

97 % wymiany handlowej przez zieloną linię stanowiła wymiana handlowa w obrębie wyspy. Od grudnia 2009 r. sprzedano do Zjednoczonego Królestwa złom metalu (miedź, aluminium i stal) o wartości 41 206 EUR, zaś do Indii złom stali o wartości handlowej 86 470 EUR. W transakcjach tych musiało uczestniczyć przedsiębiorstwo zarejestrowane na terenie znajdującym się pod kontrolą rządu, aby przeprowadzić transakcje w obrębie UE oraz formalności wywozowe do państwa trzeciego. Izba Handlowa Turków Cypryjskich poinformowała, że w przypadku transakcji w obrębie UE dwukrotnie pobierano podatek VAT – najpierw na terenach znajdujących się pod kontrolą rządu, a następnie w państwie

[18] Źródło: Economic Interdependence Project - Peace Economics Consortium, Nikozja.

[19] Zob. załączniki IV i V do niniejszego sprawozdania.

członkowskim będącym krajem ostatecznego przeznaczenia towarów. Komisja analizuje obecnie tę kwestię.

2.3. Nieprawidłowości

Władze Republiki Cypryjskiej poinformowały, że w okresie sprawozdawczym wykryto 24 przypadki nieprawidłowości, które dotyczyły w sumie wymiany handlowej o wartości 34 110 EUR, co stanowi mniej niż 1 % całkowitej wartości wymiany handlowej przez zieloną linię. Chodziło o towary, których przewożenie przez linię nie jest dozwolone. W trzech przypadkach skonfiskowano i zniszczono świeże ryby, ponieważ partie nie spełniały standardów bezpieczeństwa żywności i nie nadawały się do spożycia przez ludzi. W jednym z tych przypadków uznano, że pojazdy i opakowania nie odpowiadają unijnym przepisom dotyczącym opakowań (dotyczyło to towarów o wartości handlowej 2 016 EUR). Co do zasady, na mocy unijnych przepisów, niezgodne z przepisami przesyłki zawierające produkty zwierzęce, takie jak ryby, zwraca się urzędom weterynaryjnym w kraju pochodzenia. Ponieważ w północnej części Cypru nie ma takiego urzędu wspomniane przesyłki z rybami zostały skonfiskowane i zniszczone w punkcie kontroli. W przyszłości należy zwrócić uwagę, aby takie niezgodne z przepisami przesyłki zwracać do Izby Handlowej Turków Cypryjskich.

W sześciu przypadkach transportu złomu przewoźnik nie posiadał zezwolenia na gospodarowanie odpadami od właściwego departamentu ochrony środowiska Republiki Cypryjskiej. Sześć transportów kamienia i szkła nie posiadało wymaganych dokumentów, zaś w ośmiu przypadkach materiały budowlane nie były oznaczone zgodnie z wymogami oznakowania WE.

We wspomnianych przypadkach dotyczących materiałów budowlanych Izba Handlowa Turków Cypryjskich wskazała na nieprawidłowości w traktowaniu różnych partii tego samego towaru. Odnotowano, że pewne partie towarów materiałów budowlanych nie otrzymały zezwolenia ze względu na brak oznakowania WE, a inne partie tej samej przesyłki otrzymały zezwolenie na przewóz.

2.4. Utrzymujące się przeszkody i utrudnienia w przepływie towarów

Nadal istnieją przeszkody w wymianie handlowej przez zieloną linię. Zdaniem władz Republiki Cypryjskiej wspominana w poprzednich sprawozdaniach kwestia zawodowych praw jazdy i świadectw badań technicznych pojazdów została rozwiązana. Władze Republiki Cypryjskiej wymagają prawa jazdy i świadectwa badania technicznego pojazdu w odniesieniu do pojazdów ciężarowych i dokumenty te mogą być otrzymane na obszarze znajdującym się pod zwierzchnictwem rządu bezpłatnie, ale Izba Handlowa Turków Cypryjskich uznaje ten wymóg za bezzasadny i wskazuje na fakt, że w 2009 i 2010 r. z 3000 kierowców ciężarówek ze wspólnoty Turków cypryjskich jednie 48 złożyło wniosek o test prawa jazdy, a 39 z nich przeszło go pozytywnie. Nie złożono żadnych wniosków o wydanie świadectwa badań technicznych pojazdów. W związku z tym pojazdy użytkowe Turków cypryjskich, a w szczególności samochody ciężarowe oraz autobusy ponad 7,5 t, nadal nie mogą swobodnie przemieszczać się po terenie całej wyspy. Władze Republiki Cypryjskiej nie uznają dokumentów tak, jak w przypadku prywatnych samochodów osobowych. Ma to niekorzystny wpływ ekonomiczny na przedsiębiorstwa transportowe Turków cypryjskich, ponieważ dla transportów powyżej 7,5 t muszą one wykorzystywać samochody ciężarowe zarejestrowane na obszarze znajdującym się pod zwierzchnictwem rządu, mogące (z ubezpieczeniem turecko-cypryjskim) swobodnie przemieszczać się również po północnej części wyspy. Ułatwienie dostępu samochodom ciężarowym i autobusom Turków Cypryjskich na tereny

kontrolowane przez rząd pozwoliłoby na bardziej równomierny rozwój gospodarczy sektora transportowego w północnej części wyspy.

Nie odnotowano postępów w zakresie pozostałej wymiany handlowej. Podobnie jak w poprzednich latach Komisja otrzymała również pewną liczbę skarg ze strony Turków cypryjskich prowadzących wymianę handlową, którym utrudnia się zaopatrywanie sklepów i reklamowanie swoich produktów oraz usług w prasie na obszarach kontrolowanych przez rząd. Problemy te są wyrazem szerokiej niechęci Greków cypryjskich do zakupu produktów turecko-cypryjskich, co stanowi psychologiczną przeszkodę w wymianie handlowej[20]. Przemyt towarów przez zieloną linię jest mniejszy, ale mimo to pozostaje zjawiskiem na szeroką skalę, będąc wynikiem tego, że geograficzny charakter zielonej linii sam w sobie sprzyja działalności przemytniczej na całej jej długości. Na obszarach przylegających do zielonej linii organizowane są kontrole, mające na celu rozwiązanie problemów o charakterze sezonowym, takich jak transport dzikiej zwierzyny, dzikiego ptactwa lub petard (również przez tereny wschodniej strefy suwerennej) na obszary kontrolowane przez rząd. Inne zatrzymywane towary to papierosy, alkohol, handlowe ilości świeżych ryb i ślimaków oraz podrabiana odzież. Mimo to według władz Republiki Cypryjskiej przemyt zmalał w wyniku zmniejszenia różnic cenowych. Patrole prowadzone przez CYPOL i wschodnią strefę suwerenna mają dwojaką rolę: przeciwdziałają zarazem przemytowi, jak i nielegalnej migracji. Liczba spraw karnych dotyczących przemytu, które złożono w sądach rejonowych wyniosła: 12 w 2008 r., 11 w 2009 r. oraz 7 w 2010 r. (do marca). Większość towarów wykryto na oficjalnych przejściach granicznych: w wiosce Pyla, we wschodniej strefie suwerennej, strefie buforowej w pobliżu Zodii i Potamii.

Jeśli chodzi o tradycyjne dostawy dla ludności Turków Cypryjskich z wioski Pyla usytuowanej w strefie buforowej (art. 4 ust. 10 rozporządzenia w sprawie zielonej linii), władze wschodniej strefy suwerennej kontrolują i rejestrują ilość przekazywanych materiałów budowlanych, ryb, papierosów etc. W pobliżu usytuowana jest wioska turecko-cypryjska Pergamon, którą zielona linia dzieli na dwie części. Turcy cypryjscy zamieszkali po stronie należącej do wschodniej strefy suwerennej dążą do wprowadzenia takiego samego systemu przepływu towarów przez zieloną linię, z jakiego korzysta Pyla. Rozporządzenie w sprawie zielonej linii, które mówi jedynie o wiosce Pyla, na to jednak nie zezwala.

2.5. Ułatwienie wymiany handlowej

Komisja nadal dąży do znalezienia sposobów na wzmożenie wymiany handlowej przez zieloną linię. Jest możliwe, iż Komisja przyjmie decyzję, na mocy której zniesiony zostanie zakaz zawarty w rozporządzeniu w sprawie zielonej linii i wprowadzone będzie zezwolenie na obrót kolejnymi produktami rolniczymi, a w szczególności produktami mlecznymi (mleko i ser, jogurt, serwatka), jeśli wyniki prowadzonej przez niezależnych ekspertów kontroli zgodności produktów mlecznych z wymogami unijnymi będą pozytywne. Inne produkty, których obrotem zainteresowana jest Izba Handlowa Turków Cypryjskich, to ryby pochodzące z hodowli oraz ślimaki.

Komisja bada również możliwość zmiany przepisów wykonawczych[21] do rozporządzenia w sprawie zielonej linii i zniesienia obowiązku uprawy ziemniaków bezpośrednio z certyfikowanych sadzeniaków. Pozwoliłoby to na obrót ziemniakami z drugiego zbioru

---

[20] Zob. Hatay, Mullen, Kalimeri, Intra-island trade in Cyprus – Obstacles, oppositions and psychological barriers, Prio Cyprus Centre 2008.

[21] Artykuł 3 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1480/2004 z 10 sierpnia 2004 r.

hodowanymi pod kontrolą niezależnych ekspertów fitosanitarnych wyznaczonych przez Komisję, którzy udzielaliby wymaganej gwarancji w odniesieniu do identyfikacji i charakterystyki sanitarnej tego drugiego zbioru.

Jak wskazano w pkt 2.3 niektóre przesyłki zawierające materiały budowlane nie uzyskały zezwolenia na przewóz przez linię, ponieważ nie posiadały wymaganego oznakowania WE. Wielu handlowców ze wspólnoty Turków cypryjskich nie znali nowej procedury wprowadzonej przez Republikę Cypryjską (w grudniu 2009 r.), która nakłada obowiązek oznakowania produktów zgodnie z zasadami WE. Komisja zorganizowała wycieczkę szkoleniową do Brukseli dla Izby Handlowej Turków Cypryjskich, w trakcie której uzyskali oni bardziej szczegółowe informacje o wymogach oznakowania WE, a w trakcie konferencji TAIEX[22] w Nikozji przekazano takie informacje handlowcom ze wspólnoty Turków cypryjskich. Jeśli chodzi o wymóg językowy dotyczący dokumentów towarzyszących, Urząd Nadzoru Rynku Cypryjskiego wydał zgodę na akceptowanie dokumentów w języku angielskim lub angielskich tłumaczeń tekstów w języku tureckim.

W ramach projektu EDGE finansowanego przez USAID zaplanowano różne działania mające na celu ułatwienie wymiany handlowej przez zieloną linię. Można wśród nich wymienić centrum arbitrażowe służące obu wspólnotom, imprezy promujące działalność biznesową oraz szczegółową analizę handlową w celu odkrywania dalszego potencjału w zakresie handlu.

3. WNIOSKI

Wyniki kontroli oficjalnych przejść granicznych na zielonej linii są satysfakcjonujące. W trakcie okresu sprawozdawczego liczba zatrzymanych nielegalnych imigrantów spadła o ponad 50 % w porównaniu z ubiegłym rokiem, ale nielegalne przekraczanie zielonej linii przez obywateli państw trzecich nadal pozostaje problemem. Komisja jest zdania, że dalsze wzmocnienie nadzoru zielonej linii pomiędzy przejściami granicznymi przez Republikę Cypryjską i przez władze wschodniej strefy suwerennej w znacznym stopniu przyczyni się do zwalczania problemu napływu nielegalnych imigrantów. Republika Cypryjska jest nadal ostrożna w podejmowaniu jakichkolwiek działań, które mogłyby sprawić, że zielona linia nabrałaby charakteru granicy zewnętrznej.

Nadal istnieje problem nielegalnych przejść granicznych na terenie wschodniej strefy suwerennej. Wschodnia strefa suwerenna powinna pilnie zająć się tą kwestią.

W obecnym okresie sprawozdawczym po raz pierwszy od wejścia w życie rozporządzenia w sprawie zielonej linii w 2004 r. wartość wymiany handlowej przez zieloną linię spadła (o 17 %, czyli do wartości 5 232 328 EUR w porównaniu z 6 111 030 EUR w poprzednim okresie sprawozdawczym). Główną tego przyczyną jest spadek wartości wymiany handlowej ziemniaków. Z wyłączeniem wymiany handlowej dotyczącej ziemniaków (której wartość wynosi 700 000 EUR) handel przez zieloną linię nie zmieniał się. Większość produktów będących przedmiotem wymiany to artykuły z kamienia, warzywa, świeże ryby i materiały budowlane. Całkowity wolumen obrotu handlowego przez zieloną linię pozostaje dosyć ograniczony, także ze względu na ograniczony zakres samego rozporządzenia.

[22] Unijne Biuro Wymiany Informacji o Pomocy Technicznej.

Nadal istnieją przeszkody w wymianie handlowej. Pojazdy użytkowe Turków cypryjskich, a w szczególności samochody ciężarowe powyżej 7,5 t oraz autobusy, nie mogą swobodnie przemieszczać się po terenie całej wyspy. Nie można też mówić o postępie w rozwiązywaniu kwestii pozostałych pozataryfowych przeszkód w wymianie handlowej.

Wreszcie, przemyt towarów przez zieloną linię jest mniejszy, ale pozostaje nadal zjawiskiem na szeroką skalę.

Podsumowując, można stwierdzić, iż rozporządzenie w sprawie zielonej linii w dalszym ciągu zapewnia funkcjonalną podstawę umożliwiającą przemieszczanie się ludzi i przepływ towarów na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu oraz z tych obszarów Republiki Cypryjskiej. Komisja będzie dalej nadzorowała realizację przepisów przedmiotowego rozporządzenia.